

Uchwała Nr 23 / III / 2021
Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej
Podjęta drogą obiegową w dniu 23 marca 2021 r.

w sprawie zaopiniowania projektu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości
o zmianie rozporządzenia o organizacji i przebiegu aplikacji notarialnej
(numer z wykazu B553)

§ 1.

I. Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy RP w związku z otrzymanym w dniu 15 marca 2021 roku pismem nr DLPK-IV.4671.1.2021 w sprawie wyrażenia opinii o projekcie **rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości zmieniającego rozporządzenie o organizacji i przebiegu aplikacji notarialnej** - dalej „Projekt” - **postanawia:**

1. nie zgłaszać uwag do przesłanego Projektu **odnośnie zmian, które są zawarte w § 1 oraz § 2** i dotyczą: wskazania terminu, do którego mają rozpocząć się zajęcia seminaryjne w każdym nowym roku szkoleniowym oraz odbywania praktyk w sądach przez aplikantów II-go roku aplikacji i ustalania harmonogramów tych praktyk, a także zawierania porozumień z prezesami właściwych sądów apelacyjnych w tej sprawie.

Zmiana polegająca na ustaleniu, że zajęcia seminaryjne w każdym roku szkoleniowym mają rozpocząć się do dnia 21 stycznia, zaproponowana w §1 Projektu, co projektodawca również podkreślił w Uzasadnieniu do Projektu, **w sposób istotny uprości procedury** związane w uchwalaniem przez Rady Izb Notarialnych harmonogramów i zniesie dotychczasowy nadmierny formalizm.

ZGSNRP uważa również **za słuszną zmianę** wprowadzaną Projektem w stosunku do regulacji objętej nieobowiązującym już rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 maja 2020r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie organizacji o przebiegu aplikacji notarialnej (Dz.U.2020r. poz.889), a dotyczącą czasu obowiązywania regulacji, o których mowa w §2 - §3 Projektu tj. w miejsce konkretnej daty (rok 2020) zaproponowano zapis uniwersalny: „obowiązywanie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19”.

Tak jak w roku ubiegłym, tak i obecnie uważamy, że proponowane zmiany wychodzą

naprzeciw postulatom zgłaszanym, także do ZG SNRP, przez kierowników szkoleń aplikantów notarialnych, jako osób najlepiej zorientowanych w tej materii i bezpośrednio odpowiedzialnych w radach izb notarialnych za wykonanie obowiązków wynikających z przepisów art. 71 i następnych ustawy z dnia 14 lutego 1991r. Prawo o notariacie (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 1192) - dalej "Prawo o notariacie" - oraz przepisów wykonawczych.

Projekt w powyższym zakresie w całości przewiduje ograniczenia wynikające z trwającej nadal na terenie Rzeczypospolitej Polskiej pandemii, a zaproponowane zmiany dają możliwość radom izb notarialnych na szybkie reagowanie na nie i nade wszystko pozwalają na realizację programu szkolenia przewidzianą przyjętymi harmonogramami.

Mając to na uwadze ZG SNRP pozytywnie ocenia w tej części Projekt.

2. zgłosić uwagi do przesłanego Projektu w części dotyczącej zmian objętych treścią § 3, §4 i §5. w zakresie: zasad odbywania przez aplikantów wszystkich roczników w formie on-line zajęć praktycznych u patronów, terminu przeprowadzenia kolokwium dla aplikantów III - go roku, jak też nieobecności powstałych do dnia wejścia w życie Projektu.

W pierwszej kolejności ZGSNRP pragnie odnieść się do treści zawartej w **§4** Projektu, który reguluje kwestię terminów przewidzianych dla przeprowadzenia kolokwium dla aplikantów III-go roku aplikacji oraz przewiduje w zdaniu pierwszym ramy czasowe dla tego przedsięwzięcia tj.: **„W czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, do przeprowadzenia kolokwium nie stosuje się terminów określonych w § 10 ust. 1 rozporządzenia zmienianego w § 1”.**

Niestety, zaproponowana w tym paragrafie zmiana pozostaje w sprzeczności z postanowieniami obowiązującego przepisu wyższej rangi tj. art. 31zzf. **ustawy** z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (**DZ.U. z 2020 r., poz. 875**), który mówi, że: **„Art. 31zzf. Jeżeli kolokwium, o którym mowa w art. 71 § 12 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz.U. z 2019 r. poz. 540, 730, 1495, 1655 i 2020), nie zostało przeprowadzone w terminie wskazanym w tym przepisie ze względu na obowiązywanie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, rada izby notarialnej przeprowadza kolokwium nie później niż w ciągu 6 tygodni od dnia odwołania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, w zależności od tego, który z nich zostanie odwołany później.”**

Porównanie obu przepisów wskazuje, że postanowienie art.31zzf **umożliwia przeprowadzenie kolokwium dopiero po odwołaniu stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii** natomiast ze zdania pierwszego §4 Projektu wynika, że kolokwium to może być jednak w tym czasie przeprowadzone.

Z informacji uzyskanych przez ZGSNRP od kierowników szkolenia aplikantów

poszczególnych rad izb notarialnych wynika, że kolokwia dla aplikantów III-go roku mogą być obecnie przeprowadzone przy zachowaniu pełnego reżimu sanitarnego. Postulaty przeprowadzenia kolokwium kierowane są do kierowników szkolenia przez samych aplikantów, którzy dostrzegają potrzebę podjęcia takiej próby. Zdaniem ZGSNRP, skoro możliwym jest przeprowadzenie egzaminów zawodowych, to również można tego dokonać w zakresie kolokwium. Dlatego stanowisko ustawodawcy w tej sprawie powinno być jednoznaczne.

Kolejną kwestią, na którą ZGSNRP pragnie zwrócić uwagę to regulacja § 3 Projektu. Stanowisko jakie zajął Zarząd Główny SNRP w Uchwale z dnia 04 maja 2020r. nr 31/IV/2020 nie uległo zmianie i dlatego przytaczamy jego treść w pełnym zakresie:

„Na mocy art.35 pkt 3 Prawa o notariacie organom samorządu notarialnego przyznano kompetencje związane z organizacją szkolenia aplikantów notarialnych. Zgodnie z art.72 §1 w zw. z art. 75 pkt 3 Prawa o notariacie oraz § 2 pkt 1) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 2013 roku w sprawie organizacji i przebiegu aplikacji notarialnej (tj. Dz.U. z 2018r.poz. 2127) na proces kształcenia aplikantów składają się: zajęcia seminaryjne i praktyczne. Stosownie do treści art. 71 § 11 Prawa o notariacie notariusz, u którego aplikant odbywa aplikację, kieruje przez cały okres aplikacji szkoleniem aplikanta, zapoznaje go z czynnościami notarialnymi należącymi do zakresu obowiązków notariusza i współdziała w tym zakresie z innymi osobami szkolącymi aplikanta.

Podczas zajęć praktycznych aplikant nie tylko sporządza projekty dokumentów, ale - mając na uwadze specyfikę zawodu notariusza, zdecydowanie odmienną od innych zawodów prawniczych - nabywa umiejętności, które są codziennością w kancelarii notarialnej takie jak: umiejętność nawiązywania kontaktu ze stronami czynności notarialnych, sposób realizacji obowiązku informacyjnego, udzielanie wyjaśnień, analiza dokumentów, biurowość, obsługa systemów teleinformatycznych, składanie dokumentów w sądzie wieczystoksięgowym, itp. Tego w żaden sposób nie można nauczyć się na odległość.

Zgodnie z art. 71 § 13 Prawa o notariacie, na podstawie m.in. własnych spostrzeżeń, po zakończeniu aplikacji notariusz sporządza opinię o aplikancie, która jest podstawą do wydania przez radę izby notarialnej zaświadczenia o ukończeniu aplikacji notarialnej, a które to zaświadczenie upoważnia (za wyjątkiem sytuacji ściśle określonych w przepisach) do przystąpienia do zawodowego egzaminu notarialnego, po którym - gdy wynik będzie pozytywny - można już ubiegać się o nominację na notariusza.

Notariusz, wydając zatem opinię o aplikancie notarialnym odnosi się do wszystkich powyższych kwestii. Swoim urzędem potwierdza i ponosi odpowiedzialność za to, że aplikant ma predyspozycje do wykonywania w przyszłości zawodu notariusza, że będzie w stanie w sposób należyty i na najwyższym, zabezpieczającym interesy stron, poziomie realizować swoje obowiązki zarówno względem stron jak i Państwa (np. jako płatnik). Gdy zaś dany

aplikant nie posiada takich walorów - w opinii tej zamieszcza swoje uwagi na ten temat. Opinia może być wydana tylko na podstawie bezpośrednich, osobistych obserwacji, a nie komunikatorów elektronicznego przekazu. Trudno bowiem wyobrazić sobie jak taka nauka miałaby wyglądać, chociażby w zakresie prowadzenia Repertorium A, pozostałych ksiąg notarialnych albo rejestracji aktów notarialnych w Repozytorium.

*Z przepisu art. 71 §§ 6 i 7 Prawa o notariacie wynika, że aplikant notarialny odbywa aplikację u notariusza, z którym zawarł umowę o pracę lub umowę o patronat. Trybunał Konstytucyjny uwypuklił tę zasadę w wyroku z dnia 19 kwietnia 2006 roku sygn. K6/06, stwierdzając w uzasadnieniu: „Aplikacja stanowi podstawową formę przygotowania zawodowego do podjęcia i wykonywania zawodu. W ramach aplikacji (...) aplikanci przechodzą nie tylko szkolenie teoretyczne, ale - **co stanowi jej specyfikę** - doskonałą umiejętnośći praktyczne, objęte zakresem zawodu (...). I dalej: „(...) dla dobra wymiaru sprawiedliwości stanowiącego element interesu publicznego i dla dobra osób (podmiotów) korzystających z pomocy prawnej przygotowanie to winno odpowiadać kryteriom wysokiej jakości i wiarygodności kojarzonej z pojęciem zaufania publicznego (...)”.*

Mając powyższe argumenty na uwadze, realizowanie zdalnych zajęć praktycznych u patrona, zdaniem ZG SNRP, stanowiłoby zaprzeczenie przyjętego przez ustawodawcę celu ich przeprowadzania, czy wręcz byłoby fikcją tego szkolenia. Charakter rozwiązania zaproponowany w Projekcie jest bez precedensu i nawet jego przejściowy charakter nie jest czymkolwiek uzasadniony.”

Odnosząc się do §5 Projektu, ZGSNRP w ogóle nie widzi uzasadnienia dla pozostawienia go w Projekcie. O ile w nieobowiązującym już rozporządzeniu MS z dnia 15 maja 2020r. uregulowanie nieobecności aplikanta we wskazanym tam okresie, nie wliczających się do obowiązkowego pensum, można było uzasadnić, gdyż pandemia była dla wszystkich zaskoczeniem i jej rozmiar był nieprzewidywalny, o tyle pozostawienie tego przepisu jest obecnie całkowicie bezprzedmiotowe i nie sposób wyjaśnić skąd takie uprzywilejowanie. Pragniemy zwrócić uwagę, że okres nieobecności nie wliczanych do pensum, o którym mowa to co najmniej dodatkowo 1/3 roku szkoleniowego.

Obecne brzmienie § 8 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości o organizacji i przebiegu aplikacji notarialnej przewiduje rozwiązanie na wypadek nieobecności aplikanta na zajęciach praktycznych, ponad dozwolone tj. jeszcze przez rok po zakończeniu aplikacji jest możliwość uzupełnienia usprawiedliwionych nieobecności, co oznacza, że można akcesoryjnie z tego rozwiązania skorzystać w konkretnej sytuacji.

Z danych uzyskanych przez ZG SNRP wynika, że przepis ten przez okręgowe rady, notariuszy i aplikantów stosowany jest w praktyce, chociaż zdarzeń takich jest niewiele, a i obecna sytuacja nie spowodowała jakiegokolwiek ich wzrostu.

II. Podsumowanie

Projekt w zakresie § 1, § 2 zasługuje w pełni na akceptację, natomiast w zakresie §3 - §5 odnoszących się do zdalnego odbywania zajęć praktycznych u patrona, momentu do przeprowadzenia kolokwium oraz nieobecności aplikanta nie zasługuje na aprobatę.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpisy członków Zarządu znajdują się na oryginale Uchwały.

Za Zarząd

Izabella Soroko – Borska

Anna Dańko – Roesler

Członek Zarządu SNRP

Prezes Zarządu SNRP